

דודי דיין - ללא שם

"...המוות חייב להימצא במקום כלשהו בחברה, אם שוב אינו מצוי בדת (או מצוי שם פחות), הוא חייב להיות במקום אחר, אולי באותו דימוי היוצר את המוות תוך שהוא מנסה לשמור על החיים." (רולאן בארת)¹

צילומיו של דודי דיין בועטים לעברנו בדימויי עוברים מתים, פגומים ומעוותים, בעלי ידיים זעירות מכווצות, ועיניים עצומות למחצה; עוברים חסרי שפה וגפיים, בעורם הצהבהב, מוצגים לראווה על במות כחולות ואדומות, כשחלקם מצולם מקרוב בתאורה בוקית, בקדמת התמונה. העוברים, אחרי הפלה ובטרם קבורה, הם דימוי המלכד בתוכו התחלה וסוף גם יחד. הם מסמלים את קו התפר הדק שבין החיים החדשים שעוד רגע בוקעים, ובין המוות, ומבטאים את השבריריות שבחיים.

הדימוי העוברי- פתולוגי מעורר תחושות של משיכה ודחייה, במסורת האסתטיזציה של הגוף המת באמנות. דיין מנהל דיאלוג עם צילומים פרובוקטיביים משנות השמונים והתשעים, העוסקים במציאת היפה והאסתטי שבמוות, כדוגמת צילומיו של אנדרה סראנו המנציחים את הגוף המת, צילומי האנשים המעוותים של ג'ואל פיטר ויתקין, וצילומי החיות המבותרות של דמיאן הירסט.

בעיסוקו באופן השתרגותם של החיים והמוות זה בזה, דיין אינו מסתפק בצילומי העוברים, אלא מדמיין את הנורא מכל ומעלה את גופו שלו על שולחן הניתוחים. בדיוקנאות עצמיים אלה, הוא מביים עצמו מגואל בדם, לצד מבחנות, תחבושת כרוכה סביב עיניו. יותר מכך, דיין משתף אותנו, הצופים, בהקרנה של סקירה מגנטית של מוחו.

דיין יוצר ערבוביית חיים ומוות שאינה ניתנת להפרדה, רווית יופי וכאב. צילומיו מעלים הרהורים אקזיסטנציאליסטיים בדבר מהות הקיום בדורנו, ושאלות העוסקות בזכות ההחלטה על החיים ועל הפסקתם, וכן עיסוק בהתפתחות הרפואה המודרנית, המאפשרת איתור מוטציות עובריות, תיקון גנים פגומים וסקירת מוחות. התפתחות מדעית המתערבת במלאכתו של אלוהים, וכמעט נוטלת מידי את זכות ההחלטה על החיים ועל המוות.

האם היו כאן חיים? עוברים מתים, ללא זהות וללא שם, עוברים מול עינינו בסך בטרם קבורה, ונדמה כי פעולת הצילום היא ההוכחה היחידה להתקיימותם. ההקפאה הצילומית, המייצגת בדרך- כלל את מותו של הדימוי, מעניקה כאן למת חיי נצח ומעידה עדות ניצחת על קיומו כיחיד בעולם.

נורית טל- טנא - אוצרת התערוכה

¹. בארת, רולאן (1980). מחשבות על הצילום, (תרגום: דוד ניב), ירושלים, הוצאת כתר.